

แม่น้ำดาปี

แม่น้ำดาปีเป็นชื่อที่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2458 และได้กระทำคำสั่ง

ประกาศเป็นทางการ โดยมีมหาอำมาตย์โท พระยามหาอำมาตย์ธิบดี เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ลงนามในประกาศ ณ วันที่ 29 สิงหาคม 2458

เดิมแม่น้ำดาปี มีชื่อว่า " แม่น้ำหลวง" เพราะต้นกำเนิดของแม่น้ำสายนี้อยู่ที่ภูเขาหลวงซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดของทิวเขานครศรีธรรมราช อยู่ในเขตพื้นที่

อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ไหลผ่านอำเภอฉวาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านอำเภอพระแสง อำเภอบ้านนาสาร อำเภอเคียนซา อำเภอพุนพิน

และไหลออกสู่อ่าวไทยที่อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแม่น้ำสายยาวที่สุดของภาคใต้

เนื่องจากแม่น้ำหลวง มีความขามาก ชาวพื้นเมือง จึงเรียกชื่อแม่น้ำสายนี้ต่างกันออกไปตามตำบลที่ไหลผ่าน เช่น เรียกแม่น้ำท่าข้าม แม่น้ำบ้านดอนบ้าง ประกอบกับแม่น้ำสายนี้เป็นแม่น้ำที่ใหญ่กว่าแม่น้ำใด ๆ ในพระราชอาณาจักรมณฑลปักษ์ใต้ ท้องที่ลุ่มแม่น้ำสายนี้เป็นพื้นที่อุดม มีความสำคัญแก่การเพาะปลูก มีความสำคัญทั้งแก่การเพาะปลูก และค้าขาย นับเป็นแม่น้ำสำคัญมากสายหนึ่งของอาณาจักรสยาม ด้วยเหตุที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน

ไปประทับที่พระตำหนักสวนสราญรมย์ ที่ท่าข้ามเมืองสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2458 จึงมีพระราชดำริว่า เห็นสมควรจะให้มีชื่อไว้เป็นหลักฐานตลอดทั้งลำน้ำ เพื่อให้เป็นการสะดวกแก่ประชาชน และวิชาภูมิศาสตร์สืบไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานชื่อแม่น้ำสายนี้ว่าแม่น้ำดาปีโดยนับตั้งแต่ปากน้ำออกทะเล ถึงเกาะปราบ ขึ้นไปถึงเมืองสุราษฎร์ธานี ถึงปากแม่น้ำพุมดวง (ที่อำเภอพุนพิน ทรงบริเวณคอนเหนือของสะพานรถไฟพระจุลจอมเกล้า ไปเล็กน้อย)

แต่ปากแม่น้ำพุมดวงขึ้นไปถึงปากคลองสินปุน ตั้งแต่ปากคลองสินปุนไปถึงคลองกะเปียด ตั้งแต่คลองกะเปียดขึ้นไปถึงสำนักบันได สามชั้นบนสันเขาหลวงซึ่งเป็น

ต้นน้ำ

พร้อมกันกับการพระราชทานชื่อแม่น้ำดาปี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานชื่อเมืองไชยา (ที่บ้านดอน) เป็นเมืองสุราษฎร์ธานี คล้ายกับชื่อแม่น้ำ ดาปี และเมือง สุราษฎร์ (สุราษฎร์) ในประเทศอินเดีย ซึ่งแม่น้ำดาปีดั้งเดิมจากภูเขาตัดคดประ โหลลงสู่มหาสมุทรอินเดียทางอ่าวแคมเบย์ และริมฝั่งซ้ายของปากแม่น้ำนี้มีเมืองชื่อว่า

สุราษฎร์ ตั้งอยู่ สภาพของเมืองทั้งสองคล้ายคลึงกัน ประกอบกับทรงทราบว่า ชาวเมืองสุราษฎร์เป็นผู้มีคุณธรรม ซื่อมั่นในหลักพระพุทธศาสนาสอดคล้องกับความหมายของสุราษฎร์ธานี พร้อมกันนี้ ได้ทรงพระราชทานนามพระตำหนักที่ชาวเมืองสร้างถวายเป็นที่ประทับบนควนท่าข้ามว่า สวนสราญรมย์ ซึ่งปัจจุบัน

เป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล

แม่น้ำหลวงหรือแม่น้ำดาปี เคยใช้เป็นเส้นทางข้ามคาบสมุทรมาลาจากทะเลอันดามันมาสู่อ่าวไทยมาในอดีต มีเส้นทางที่สำคัญอย่างน้อย 4 เส้นทาง คือ

1. จากทุ่งตึกผ่านทางคลองเหล ผ่านมาทางเขาสก เข้าคลองพุมดวง เข้าแม่น้ำดาปี และมาออกที่อ่าวบ้านดอน
2. จากคณะมะรุ่ยผ่านทางคลองชะอุ่น คลองสก คลองพุมดวง แม่น้ำดาปี แล้วออกทางอ่าวบ้านดอน
3. จากคลองปกาสัย ผ่านคลอง ไตรม คลองอิปัน ออกแม่น้ำดาปี แล้วต่อมาออกอ่าวบ้านดอน
4. จากคลองท่อมผ่านคลองสินปุน ออกแม่น้ำดาปี และอ่าวบ้านดอน

แม่น้ำดาปี เกิดจากเทือกเขาหลวงในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ไหลผ่านอำเภอฉวาง อำเภอทุ่งใหญ่ ไหลผ่านอำเภอบ้านนาสาร อำเภอเวียงสระ อำเภอพระแสง อำเภอพุนพิน และอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ไหลออกสู่ทะเลที่อ่าวบ้านดอน แม่น้ำดาปี ยาวประมาณ 232 กิโลเมตร มีคลองสาขาที่สำคัญ 6 สาย ได้แก่

คลองสินปุน ต้นน้ำอยู่ในเขตจังหวัดกระบี่ ไหลมารวมกับแม่น้ำดาปี ทางฝั่งซ้ายในตำบลสินปุน อำเภอพระแสง

คลองอิปัน ต้นน้ำมาจากอำเภอทับปุด จังหวัดพังงา ไหลมารวมกับแม่น้ำดาปีทางฝั่งซ้ายในตำบลสินปุน อำเภอพระแสง

คลองพุนพิน แยกจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำดาปี ใกล้สะพานรถไฟพระจุลจอมเกล้า ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน ไปออกทะเลที่อ่าวบ้านดอน

คลองท่ากูบ ต้นน้ำมาจากบ้านขุนทะเล ไหลมารวมกับแม่น้ำดาปีทางฝั่งขวา

คลองมะขามเตี้ย ต้นน้ำมาจากบึงขุนทะเล ไหลมารวมกับแม่น้ำดาปี ทางฝั่งขวาใกล้ตลาดบ้านดอน อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

คลองขวาง แยกจากฝั่งซ้ายตรงกันข้ามกับหน้าตลาดบ้านดอน อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ไปบรรจบกับคลองพุนพิน ที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน